

Bakgrund till bedömning av ansökningar om att ingå i yrkeshögskolan och erhålla statsbidrag eller särskilda medel som inkommit i 2011 års ansökningsomgång.

I 2011 års ansökningsomgång har 1 127 ansökningar om att få starta yrkeshögskoleutbildning (Yh) bedömts. Ansökningarna motsvarar ungefär 30 900 platser. Det har varit möjligt att ansöka om statsbidrag/särskilda medel för två utbildningsomgångar med start tidigast hösten 2012. Av ansökningarna har 330 beviljats, vilket motsvarar 8 938 utbildningsplatser. Det innebär att myndigheten har beviljat 29 procent av de inkomna ansökningarna, vilket också motsvarar 29 procent av de sökta utbildningsplatserna.

Jämfört med 2010 års ansökningsomgång har myndigheten kunnat bevilja fler utbildningar och utbildningsplatser i årets ansökningsomgång. Den främsta anledningen till att vi kan öka antalet nya platser är att många utbildningar avslutas 2013 och ger ett relativt stort utrymme för nya utbildningsplatser. Det betyder att ansökningsomgången 2011 är den mest omfattande vad avser utbildningsplatser som myndigheten har beviljat.

Myndighetens beslut kan inte överklagas.

Kriterier för bedömningen

Det finansiella utrymmet är begränsat, vilket medför att det inte har varit möjligt att bevilja alla ansökningar, även om kvalitet och måluppfyllnad varit god. I första hand har myndigheten valt att prioritera utbildningar som leder till kunskaper, färdigheter och kompetenser som i hög grad efterfrågas av arbetslivet.

En viktig utgångspunkt i bedömningsarbetet har varit att enbart bevilja utbildningar som har en tydlig eftergymnasial nivå samt att avgränsa de aktuella Yh-utbildningarna mot högskolans utbud och mot utbildningar inom yrkesvux samt inom gymnasieskolan.

Bedömningarna har skett utifrån information i ansökan. Som ett komplement till ansökan kan myndigheten även välja att ta referenser från relevanta källor.

Utöver ansökan har myndigheten utgått från underlag som bygger på information från och kontakter med Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån, regionala företrädare, branschorganisationer och arbetsgivare. Även kontakter med andra relevanta myndigheter och organisationer med kunskaper kring aktuella yrkesroller har varit en del av bedömningsarbetet. Därutöver har myndighetens även genomfört såväl fördjupade som mindre omfattande yrkesanalyser som också varit en del av bedömningsunderlaget. En sammanfattning av analyserna finns att ta del av på myndighetens webbplats yhmyndigheten.se. I årets ansökningsomgång har de som ansöker om att starta utbildning fått ett större ansvar och utrymme i ansökan för att beskriva arbetsmarknadens efterfrågan på aktuell yrkesroll.

Inom samtliga yrkesområden har hänsyn tagits till antalet sedan tidigare beviljade utbildningar inom yrkeshögskolan, men också utbudet av motsvarande utbildningar inom andra utbildningsformer i landet. Beskrivningen av utbildningens förkunskapskrav, innehåll och upplägg har granskats och bedömts om dessa kan leverera den yrkesroll som utbildningen ska leda till.

För varje ansökan har myndigheten bedömt arbetsmarknadens efterfrågan, arbetslivsanknytning och medverkan från arbetslivet utifrån information i ansökan och dels efter kontakter med medverkande arbetslivsrepresentanter. Myndigheten har även bedömt utbildningsanordnarens övriga förutsättningar att genomföra utbildningen i enlighet med lag (2009:128) och förordning (2009:130) om yrkeshögskolan. Även myndighetens resultatuppföljningar och tillsynsrapporter på befintliga utbildningar har beaktats i bedömningen när sådana funnits att tillgå.

Bedömningen av ansökningarna har ägt rum under hösten 2011. Svängningar i konjunkturen har stor betydelse för efterfrågan på enskilda kompetenser som utbildas inom yrkeshögskolan. Detta innebär att bedömningar av arbetsmarknaden som görs i ett kortsiktigt perspektiv är problematiska att använda när myndigheten beslutar om enskilda utbildningar, eftersom utbildningsutbudet får en påverkan på arbetsmarknaden först flera år framåt. Myndigheten strävar efter att volymen av utbildade studerande är väl matchad mot arbetslivets behov sett över en längre period.

Generella resultat av bedömningen

Konkurrensen om att få starta yrkeshögskoleutbildning är stor. Mer information och diagram över den länsvisa spridningen av utbildningar finns att läsa på yhmyndigheten.se.

Flest utbildningsplatser har beviljats inom området ekonomi, administration och försäljning. Därefter har flest utbildningar beviljats inom teknik och tillverkning, samhällsbyggnad och byggteknik, data/IT samt hälso- och sjukvård. I denna ansökningsomgång har även utbildningar inom smala yrken som medverkar till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande och som är av betydelse för individen och samhället beviljats.

Inom yrkeshögskolan är det möjligt för kommuner, landsting, högskolor, privata företag, stiftelser och ideella föreningar att bedriva utbildning. Av de beviljade 8927 platserna per utbildningsomgång kommer 5215 platser att bedrivas av privata huvudmän, 3392 av kommuner, 280 av landsting samt 40 av statliga huvudmän.

Bakgrund till bedömning av respektive utbildningsområde

Samtliga Yh-utbildningar är kategoriserade¹ utifrån 16 utbildningsområden. Dessa utbildningsområden är av olika karaktär och storlek. Vissa områden innehåller endast enstaka utbildningar. De allra minsta områdena redovisas inte separat. Nedan följer bakgrunden till bedömningen inom respektive utbildningsområde.

Myndighetens yrkesanalyser, samt referenstagning av uppgifter om utbildningarnas arbetsmarknad och arbetsliv som angetts i ansökningarna har varit vägledande för myndighetens bedömning inom samtliga utbildningsområden. Det som påtalas nedan är endast omständigheter som varit utmärkande för respektive utbildningsområde.

Data/IT

Utbildningsområdet data/IT utvecklas och förändras kontinuerligt. Nya yrken, yrkesbenämningar och kompetensbehov uppstår hastigt och gamla försvinner. Den snabba förändringen orsakas i stor utsträckning av teknikutvecklingen.

¹ Kategorisering gjord utifrån Svensk utbildningsnomenklatur (SUN)

Det inkom 109 ansökningar inom området data/IT. Ansökningarna motsvarar 3 246 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området är fler än i 2010 års ansökningsomgång. Av dessa beviljas 35 utbildningar vilket ger 1 061 platser, det vill säga 33 procent av antalet sökta platser. Efter årets beslut ökar området data/IT i förhållande till övriga områden inom yrkeshögskolan.

Inom yrkesrollen datatekniker har virtualiserings- och säkerhetsutbildningar beviljats före traditionella utbildningar. Inom specialistutbildningar har tydliga inriktningar till exempel Java, Net, PHP, Sharepoint och Linux enligt arbetsmarknadsefterfrågan prioriterats. Inom övriga yrkesroller har helhetsbedömningen utifrån kvalitetsfaktorer som eftergymnasial nivå, innehåll och upplägg varit avgörande för prioriteringen. Trenden går mot kortare och mer specialiserade utbildningar på eftergymnasial nivå.

Ekonomi, administration och försäljning

Området består av flera olika yrkesroller som ibland ligger långt ifrån varandra sett till vilken kompetens de leder till. Som exempel på detta kan nämnas vårdadministratörer, inköpare och butikskommunikatörer. De största yrkesrollerna inom området är företagssäljare, redovisningsekonomer, vårdadministratörer och inköpare. Andra yrkesroller som finns inom området är inriktningar inom marknadsföring, ledarskap, löneadministratörer, butikskommunikatörer, yrken inom bank/finans/försäkring samt administration.

Det inkom 292 ansökningar inom ekonomiområdet, vilket är fler än vid 2010 års ansökningsomgång. Ansökningarna motsvarar 8983 utbildningsplatser. Av dessa beviljas 75 utbildningar vilket ger 2 320 platser, det vill säga 26 procent av antalet sökta platser.

Under bedömningsarbetet framkom ny information gällande redovisningsekonomer där branschorganisationerna FAR och SRF tagit fram kriterier under våren 2011 för att möjliggöra auktorisation för Yh-studerande. Myndighetens bedömning är att det finns en efterfrågan av både auktoriserade redovisningskonsulter samt av den bredare yrkesrollen redovisningsekonom.

Friskvård och kroppsvård

Friskvård och kroppsvård är ett av de mindre utbildningsområdena volymmässigt. Inom utbildningsområdet finns exempelvis utbildningar som syftar att leda till hälsovägledare, friskvårdskonsulent, bad- och spa arbeten, massör/massageterapeut och hudterapeut.

Det inkom 26 ansökningar inom området friskvård och kroppsvård. Ansökningarna motsvarar 656 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området är dubbelt så många som i 2010 års ansökningsomgång. Av dessa beviljas 121 platser fördelade på 5 utbildningar, vilket innebär 18 procent av utbildningarna inom området. Utbildningsvolymen minskade föregående år då inga utbildningar beviljades och har nu stabiliserats på en lägre nivå efter årets omgång.

Utbildningskraven på massageterapeuter har ökat vilket myndigheten har tagit hänsyn till genom att bevilja utbildningar med bred hälsofrämjande inriktning och tydlig eftergymnasial nivå i årets ansökningsomgång. Även för utbildningar till hälsovägledare efterfrågas bredare kompetens inom hälsofrämjande insatser.

Hotell, restaurang och turism

De utbildningar som beviljas visar en tydlig eftergymnasial nivå i förkunskapskrav och utbildningens innehåll, samt har en relevant utbildningslängd. Avsaknaden av utbildningar med flexibelt lärande begränsar möjligheten för yrkesaktiva målgrupper att söka en utbildning vid yrkeshögskolan. Branschen har efterlyst kortare deltidsutbildningar för studerande med flera årsyrkeserfarenhet men det har inte givit utslag i de inkomna ansökningarna. De eftergymnasiala yrkesroller som efterfrågas kan kategoriseras som antingen specialister eller arbets- och projektledare.

Det inkom 74 ansökningar inom området hotell, restaurang och turism. Ansökningarna motsvarar 2 035 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området är något mindre än i 2010 års ansökningsomgång. Av dessa beviljas 20 utbildningar vilket ger 567 platser, det vill säga 28 procent av antalet sökta platser. Utbildningsvolymen inom yrkeshögskolan inom hotell och restaurang kommer att minska något efter de föreslagna beviljandena.

Några utbildningar inom Resekonsult-Trac/Event får fortsatt förtroende. Dessa utbildningar bör utvecklas i framtiden med tanke på vad det nya hotell- och turismprogrammet vid GY 2011 ger för kompetenser. Samtliga ansökningar som avser destinationsutveckling/affärsutveckling har avslagits då dessa yrkes- och kunskapsområden med tillhörande befattningar kräver högskoleutbildning enligt företagets anställningskrav.

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

De yrkesroller inom området som omfattar flest studerandeplatser är undersköterska med specialistkompetens (inriktning äldreomsorg, psykiatri t.ex.), apotekstekniker, tandsköterska och behandlingspedagog/assistent. Andra yrkesroller inom området är till exempel obduktionstekniker, steriltekniker och optometritekniker.

Det inkom 137 ansökningar inom området hälso- och sjukvård samt socialt arbete. Ansökningarna motsvarar 3 881 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området har ökat något jämfört med 2010 års ansökningsomgång. Av dessa beviljas 34 utbildningar vilket ger 917 platser, det vill säga 24 procent av antalet sökta platser. Utbildningsvolymen kommer att vara konstant jämfört med tidigare år.

De flesta utbildningarna inom sjukvårdsområdet omfattar 200 Yh-poäng. För dessa har det varit avgörande att de kräver vård- och omsorgsprogrammet eller motsvarande som särskilda förkunskaper samt yrkeserfarenhet för att utbildningen ska anses leda till en specialiserad yrkesroll. För utbildningar som leder till yrkesrollen undersköterska med specialistkompetens inom äldreomsorg har Socialstyrelsens prioriterade kunskapsområden inom omvårdnadslyftet varit vägledande. För tandsköterskeutbildningarna har det varit avgörande att utbildningarna följer de före detta nationella kursplanerna som branschen fortfarande förespråkar.

Antalet ansökningar inom äldreomsorg fördubblades detta år. Området ökar med 75 platser vilket innebär en ökning. Ingen utbildning till apotekstekniker beviljas detta år med anledning av att arbetsmarknadens efterfrågan anses täckas av redan beviljade utbildningar.

En ny utbildning som leder till yrkesrollen kvalitets- och processutvecklare inom life science, en yrkesroll som arbetar med kvalitetssäkring inom exempelvis läkemedelsindustrin.

Kultur, media och design

Exempel på utbildningar som idag bedrivs inom yrkeshögskolan är kontor, manusförfattare, originalare, grafisk designer, filmarbetare, fotograf, bildjournalist, förpackningsdesigner, tv-produktionsspecialist, guldsmed och glashantverkare. Dessa exempel visar på den bredd av yrkesroller och inriktningar som området spänner över. Många yrkesroller inom området har överlappande och närliggande kompetenser och gränsytorna gentemot bland annat utbildningsområdena data/IT och teknik och tillverkning är ibland svåra att definiera.

Det inkom 57 ansökningar inom området. Ansökningarna motsvarar 1 339 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området ligger på samma nivå som 2010. Av dessa beviljas 14 utbildningar vilket ger 277 platser, det vill säga 21 procent av antalet sökta platser.

Myndighetens analyser gör bedömningen att det för de flesta inriktningar inom området kultur, media och design råder en hård konkurrens på arbetsmarknaden. Hög kompetens ger dock ökade möjligheter till etablering på arbetsmarknaden, dels som anställd men även i stor utsträckning som egen företagare. Utbildning till tryckare och originalare bedöms enligt myndigheten ligga på en gymnasial nivå.

Lantbruk, trädgård, skog och fiske samt djursjukvård

Inom området finns följande yrkesroller representerade; driftledare/gårdsmästare, biodlare, travhästkötare, hovslagare, ridlärare, greenkeeper, trädgårdsmästare, trädgårdsanläggare, trädvårdare, skogsbrukstekniker/skogsvårdare, m.fl.

Det inkom 51 ansökningar inom området vilket motsvarar 1 092 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området har ökat jämfört med 2010. Av dessa beviljas 23 utbildningar vilket ger 492 platser, det vill säga 45 procent av antalet sökta platser vilket är klart över genomsnittet. Utbildningsvolymen för området ökar inte i motsvarande grad.

Lantbruksnäringen har ett stabilt behov av specialiserade yrkesutbildningar i företagsledning, så kallade driftsledare. Stora pensionsavgångar inom alla grenar av trädgårdsnäringen skapar ett fortsatt behov av trädgårdsmästare. En skärpt lagstiftning kring djurhälsa har skapat ett större utbildningsbehov för yrkesrollen hovslagare.

Pedagogik och undervisning

Området består till största del av trafiklärarutbildningar. Integrationspedagog, utbildningspedagog för digitalt lärande och utbildningsproducent blended learning är andra utbildningar inom området.

Det inkom 25 ansökningar inom området vilket motsvarar 607 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området har ökat i jämförelse med år 2010. Av dessa beviljas sex utbildningar vilket ger 104 platser, det vill säga 17 procent av antalet sökta platser. Utbildningsvolymen kommer att minska då enbart utbildningar till trafiklärare beviljas.

För trafiklärarutbildningarna har det varit avgörande att utbildningarna följer de före detta nationella kursplanerna som branschen och Transportstyrelsen förespråkar. Myndigheten har tagit hänsyn till de behov som branschen förespråkar gällande antalet utexaminerade trafiklärare.

Några utbildningsanordnare får endast en utbildningsomgång beviljad, med anledning av arbetsmarknadens efterfrågan.

För de ansökningar som berör yrkesrollen integrationspedagog har myndigheten bedömt att det inte finns någon efterfrågan från arbetsmarknaden på de kunskaper, färdigheter och kompetenser som yrkesrollen innehåller i de sökta utbildningarna.

Yrkeshögskolan är rätt nivå för de tekniskt inriktade kompetenserna inom e-learning medan de pedagogiska inslagen i yrkesrollen kräver högskoleutbildning.

Samhällsbyggnad och byggteknik

Det syns ingen minskning i anställningsbehovet inom samhällsbyggnadssektorn trots nedgång i konjunkturen. Området kan framför allt delas upp i byggnadsteknik och anläggningsteknik.

Det inkom 71 ansökningar inom området. Ansökningarna motsvarar 1 962 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området har ökat i jämförelse med år 2010. Av dessa beviljas 35 utbildningar vilket ger 1 019 platser, det vill säga 52 procent av antalet sökta platser vilket är markant mer än genomsnittet. Utbildningsvolymen kommer att öka.

Fastighetsbranschen utreder för närvarande de olika yrkesroller som skall ingå i deras yrkesnomenklatur och de kompetensbehov som är kopplade till dessa. Arbetet beräknas vara klart under 2012. Redan nu finns ett ökat behov av mer specialiserad kompetens inom energibesparing, både för renovering och nybyggnation. GY11 ska genom VVS- och fastighetsprogrammet ge en bra grundutbildning inom yrkesområdet. Fastighetsbranschen anser att yrkeshögskoleutbildningar ska bygga vidare på den gymnasiala utbildningen efter ett antal yrkesverksamma år som bovärd, vaktmästare, kvartersvärd etcetera.

Säkerhetstjänster

Säkerhetsbranschens tjänster omfattas av en rad regleringar och lagar, och inom vissa yrkesroller finns även restriktioner gällande ålder. Bland pågående yrkeshögskoleutbildningar finns olika typer av säkerhetsutbildningar.

Det inkom 13 ansökningar inom området. Ansökningarna motsvarar 380 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området håller samma nivå som år 2010. Av dessa beviljas 1 utbildningar vilket ger 30 platser, det vill säga 8 procent av antalet sökta platser. Utbildningsvolymen minskar något.

Säkerhetsbranschen anser att en grundutbildning till låssmed/väktare ligger på gymnasienivå, medan ledande roller såsom säkerhetschef bör vara på högskolenivå. Yrkeshögskoleutbildningar bör, enligt branschen, bygga vidare på de erfarenheter man erhåller efter ett antal år som låssmed och/eller väktare.

De tidigare utbildningarna har inte lett fram till relevanta arbeten inom branschen enligt resultatuppföljningar. Arbetslivets representanter betonar kunskaper inom data/IT och väktarutbildning som självklara delar, men tidigare säkerhetsutbildningar har istället valt att lägga tonvikt på andra kursmoment. När det gäller analytiker och chefer inom säkerhetsområdet har myndigheten, i samråd med branschen, gjort bedömningen att dessa är yrkesroller är högskoleutbildningar som dessutom kräver flera års arbetserfarenhet.

Teknik och tillverkning

I årets ansökningsomgång är utbildningarna främst koncentrerade till CNC-tekniker, konstruktörer, produktionstekniker, produktionslogistiker, service- och underhållstekniker,

drifttekniker, eltekniker, energitekniker, vindkrafttekniker, kyl- och värmepumpstekniker och flygtekniker.

Det inkom 211 ansökningar inom området. Ansökningarna motsvarar 5 058 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området har ökat jämfört med år 2010. Av dessa beviljas 70 utbildningar vilket ger 1 666 platser, vilket motsvarar 33 procent av antalet sökta platser. Utbildningsvolymen ökar något.

Samtliga utbildningar till CNC-operatör som resulterar i ett grönt certifikat har avslagits i samråd med Skärteknikcentrum som bekräftat myndighetens bedömning att grönt certifikat ligger på en gymnasial nivå. Även utbildningar inom fordonsteknik har vid en närmare granskning visat sig höra hemma i gymnasieskolan. I den analys som myndigheten sammanställt rörande vindkrafttekniker framgår att det utbildningsutbud som redan är beviljat inom yrkeshögskolan bedöms motsvara den förväntade efterfrågan på arbetsmarknaden.

Transporttjänster

I årets ansökningsomgång är utbildningarna koncentrerade till lok/tågförare, logistik, speditör, skärgårdskapten samt två utbildningar inom flygområdet.

Det inkom 37 ansökningar inom området. Ansökningarna motsvarar 964 utbildningsplatser. Antalet ansökningar inom området har ökat jämfört med år 2010. Av dessa beviljas åtta utbildningar vilket ger 223 platser, vilket motsvarar 23 procent av antalet sökta platser. Utbildningsvolymen för området visar en tydlig minskning.

Myndigheten har beviljat samtliga lokförarutbildningar men avser att under 2012 utreda hur stor del av de utbildningsmoment som ingår i dessa utbildningar som ska finansieras med statliga medel. Ett resultat av denna utredning kan komma att bli en justering av utbildningslängden i antal Yh-poäng för utbildningsomgång 2.

Med de nya gymnasieutbildningarna inom GY 11 förflyttas många yrkesroller inom transportlogistik såsom speditör och transportkoordinator från yrkeshögskolan till gymnasieskolans utbud. Detta påverkar utbildningsvolymen märkbart för utbildningsområdet.

Övriga områden

I årets ansökningsomgång beviljas inte några utbildningar inom området journalistik och information mot bakgrund av att ansökningarna och myndighetens yrkesanalyser inte påvisar en stark efterfrågan på arbetsmarknaden.

Området "Annan utbildning i juridik och rättsvetenskap" är ett litet område inom yrkeshögskolan. I årets ansökningsomgång har det kommit in tio ansökningar som har fördelats sig på yrkesrollerna paralegal/juristassistent och upphandlare. Fyra utbildningar inom området har beviljats.

Smala yrken

Smala yrken är enligt myndighetens tolkning ([se www.yhmyndigheten.se/hem/smala-yrkesomraden/](http://www.yhmyndigheten.se/hem/smala-yrkesomraden/)) ett område där yrkesollen sysselsätter ett fåtal personer. Den präglas av fåmansföretag eller omfattas av kunskaper, färdigheter och kompetenser som riskerar att försvinna eller som är så nya att de enbart behärskas av ett fåtal. Dessa kvalifikationer kan även bidra till innovation och att ny tillväxt skapas.

Det inkom 19 ansökningar inom området. Ansökningarna motsvarar 324 utbildningsplatser. Av dessa beviljas 12 utbildningar vilket ger 191 platser, vilket motsvarar 58 procent av antalet sökta platser. Exempel på smala yrken som har beviljats är yrkesbiodlare, arborist, bryggeritekniker, livsändningsspecialist och sadelmakare.